

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษา เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสังคม ถ้าสังคมใดขาดการศึกษา สังคมนั้นก็จะมีแต่ความล้าหลัง แต่ถ้าสังคมใดมีการจัดการศึกษาดี สังคมนั้นก็จะมีความสำเร็จก้าวหน้า เพราะการศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง จะเห็นได้จากกำลังคนที่น่ามาใช้ในการพัฒนาประเทศนั้น ย่อมเป็นผลผลิตของการศึกษา ถ้าการศึกษาผลิตคนที่มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว การพัฒนาประเทศก็จะเป็นผลดี และ เสถียรภาพของประเทศก็ย่อมมั่นคงตามไปด้วย ดังนั้นการให้การศึกษา เป็นกุญแจดอกสำคัญในการเปิดประตูไปสู่การพัฒนาสังคม (ลิตธิชัย ธาตานิติ, 2524: 100) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีการปรับปรุงพัฒนาทางการศึกษา การสาธารณสุข การสาธารณูปการ และการให้สวัสดิการสังคม นอกจากนี้ยังรวมถึงการปรับปรุงและเสริมสร้างที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการประกอบอาชีพของประชาชนให้ดีขึ้น

การศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นรัฐบาลทุกสมัยจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศมาโดยตลอด และถือเป็นการกิจอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในกิจการของรัฐ รัฐได้จัดเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาแต่ละปี เป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากรัฐต้องเร่งรัดพัฒนาในทุก ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน อีกทั้งประชากรของประเทศ ได้มีอัตราการเพิ่มสูงต่อเนื่องกันมานาน จึงไม่เอื้ออำนวยให้รัฐพัฒนาการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและทันต่อกาลเวลา เพื่อเกื้อหนุนการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่ จำเป็นจะต้องระดมสรรพกำลัง เพื่อการศึกษาจาก เอกชนมาช่วยจัดการศึกษา ดังนั้น เอกชนจึงมีบทบาทในการแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของชาติ และมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524: 139) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอาชีวศึกษาซึ่งเน้นการอาชีพของพลเมือง หากประเทศใดที่มีพลเมืองที่ประกอบอาชีพของตนเองให้เจริญ

รุ่งเรือง ก็เท่ากับว่าประเทศนั้นมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และการให้การศึกษาที่สำคัญแก่ประชาชน จึงเป็นการให้การศึกษาด้านวิชาชีพนั่นเอง ดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529: 53-54)

การอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ในระดับกลางและระดับสูงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

นโยบาย

1. ลดการผลิตกำลังคนในระดับ ประถมและสาขาวิชา ที่เกินความต้องการและเพิ่มการผลิตกำลังคนในระดับ ประถมและสาขาวิชา ที่ขาดแคลนให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
2. พัฒนาหลักสูตรให้ได้คุณภาพทัดเทียมกันในแต่ละระดับ ประเภทการศึกษาและสาขาวิชาให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีและตลาดแรงงาน
3. พัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม มีระเบียบวินัย ตลอดจนมีความสามารถในการสร้างงาน เพื่อประกอบอาชีพอิสระได้
4. พัฒนาคู่มือของครูอาชีวศึกษาประจำการให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ตลอดจนเร่งผลิตครูในสาขาที่ขาดแคลน
5. เสริมสร้างระบบงานและองค์กรกลาง เพื่อทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายการผลิตและการใช้กำลังคนด้านการอาชีวศึกษาในระดับและประเภทต่าง ๆ
6. พัฒนาระบบข้อมูลตลาดแรงงานด้านอาชีวศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ และมีระบบการประสานงานกันในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลตลาดแรงงานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

7. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา
ระดับประเภทและสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาคและ
ระดับชาติ
 8. ขยายบทบาทความร่วมมือของภาครัฐและ เอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาให้
กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชน เข้ามาร่วมจัดการอาชีวศึกษาในระดับ
ประเภทและสาขาวิชาที่เอกชนสามารถจัดได้ดี มีคุณภาพ และจัดได้ปริมาณพอเพียงกับความ
ต้องการของตลาดแรงงาน
 9. ปรับปรุงค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับ
ภาระในการจัดการอาชีวศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้น และจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนที่ขาดแคลน
ทุนทรัพย์
 10. ส่งเสริมให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยรูปแบบลักษณะการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการ
พัฒนาการอาชีวศึกษา
 11. ส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาในการให้บริการทางวิชาชีพแก่ชุมชนและการ
ทดสอบฝีมือแรงงาน โดยจัดเองหรือประสานงานด้านวิชาการและการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับ
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
 12. ปรับหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ระหว่างการศึกษาในระบบ
และนอกระบบโรงเรียน
- ปัจจุบันมีนักเรียนที่ประสงค์จะ เข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา แผนกพิชชการมาก
ดังจะ เห็นได้จากสถิติที่นักเรียนมาสอบ เข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา แผนกวิชาพิชชการ
ของรัฐบาล ปีการศึกษา 2528-2532 ดังนี้
- จำนวนผู้มาสมัครและรับไว้ ปีการศึกษา 2528-2532 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
สายอาชีพ (ป.ว.ช.) แผนกวิชาพิชชการ ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

ปีการศึกษา	ผู้มาสมัคร (Applicants)	รับไว้ (Admitted)
2528	35,719	15,838
2529	36,280	16,219
2530	38,130	16,860
2531	37,440	16,369
2532	40,710	17,055

ที่มา : งานสถิติและระบบข้อมูล ผ่านสถิติของกองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

จากสถิติดังกล่าวในข้างต้น จะเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนที่มาสอบเรียนต่อในแผนกวิชา
พลศึกษา มีเป็นจำนวนมาก และมีนักเรียนจำนวนประมาณร้อยละ 60 ที่สอบเข้าไม่ได้
ถ้าหากนักเรียนจำนวนนี้ประสงค์ที่จะศึกษาต่อโรงเรียนพลศึกษา ก็อาจจะศึกษาต่อในโรงเรียน
พลศึกษาของเอกชน ดังนั้น โรงเรียนพลศึกษาของเอกชน จึงเป็นสถาบันการศึกษาที่มี
บทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ป.ว.ช.) แผนกพลศึกษา
เป็นการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางธุรกิจอย่างจริงจังที่จะสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น หรือออกไปประกอบอาชีพอย่างเป็นผลดีมีประสิทธิภาพ เมื่อได้รับ
การศึกษาบรมจากโรงเรียนที่มีคุณภาพดี แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา โรงเรียนเอกชนที่
เปิดสอนแผนกพลศึกษามีหลายระดับ มีคุณภาพที่แตกต่างกันมีขนาดที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจที่จะพัฒนาแบบประเมินคุณภาพ (Evaluating Test) ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพ
ทางการศึกษาของโรงเรียนพลศึกษา ซึ่งนำไปใช้วัดลักษณะที่ดีของโรงเรียน 5 รายการ คือ
การศึกษา (Education) อาคารสถานที่และอุปกรณ์ (School Building and Ground
and Equipment) การจัดกิจกรรมนักเรียน (Pupil Activity) สวัสดิการและบริการของ
โรงเรียน (School Welfare and Service) การบริหาร (Administration)

พ.ศ. 2521 สุภาณี เดชะดำรงสิน ได้สร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอาชีวศึกษา แผนกพณิชยการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า มีโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกว่าปกติน้อยกว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพปกติและโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าปกติ (สุภาณี เดชะดำรงสิน, 2521: 82)

ผู้วิจัยเห็นว่าแบบประเมินคุณภาพดังกล่าว เป็นแบบประเมินคุณภาพที่ดีมีความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) และมีอำนาจจำแนก (Power of Discrimination) สูง แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแบบประเมินคุณภาพของโรงเรียนพณิชยการ จึงได้นำมา พัฒนาให้เป็นแบบประเมินคุณภาพ เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพโรงเรียนพณิชยการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน พณิชยการให้ได้เป็นมาตรฐาน โดยพิจารณาจากค่าความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) และปกติวิสัย (Norms)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนพณิชยการที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ม.4, ม.5, และ ม.6) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) และเปิดสอน แผนกพณิชยการ หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 56 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี

2. รายการที่ประเมินคุณภาพที่ดีของโรงเรียน 5 ประการ (สุภาณี เดชะดำรงสิน, 2521: 106-178) คือ

- 2.1 การศึกษา (Education)
- 2.2 อาคารสถานที่และอุปกรณ์ (School Building and Ground and Equipment)
- 2.3 การจัดกิจกรรมนักเรียน (Pupil Activity)
- 2.4 สวัสดิการและบริการของโรงเรียน (School Welfare and Service)
- 2.5 การบริหาร (Administration)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

- ที่กำหนด
1. ได้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพโรงเรียนพณิชยการ ตามขอบเขต
 2. ได้ปกติวิสัย (Norms) ของคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนพณิชยการโดยทั่วไป
 3. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพทางการศึกษาได้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงของคุณภาพโรงเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น
 4. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนพณิชยการ ในด้านการปรับปรุงโรงเรียนเพื่อให้มีคุณสมบัติตามลักษณะของโรงเรียนที่มีคุณภาพดี

ข้อดกลงเบื้องต้น

1. คำตอบของครูในแต่ละโรงเรียนตรงกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน
 2. คุณภาพของโรงเรียนที่ประเมินไม่ได้คำนึงถึงการเปิดสอนของโรงเรียน
- ในรอบ เข้าหรือรอบบ่าย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยในเรื่องนี้อาจจะไม่สมบูรณ์ได้ เนื่องจากผู้ตอบอาจไม่ประสงค์ที่จะให้ข้อเท็จจริงบางประการ เพราะคำนึงถึงส่วนได้ส่วนเสียในการตอบมากเกินไป ทำให้ข้อมูลที่ได้จะคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้ชี้แจงให้ทราบว่า ข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อกระเทือนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียนแต่ประการใด

ความหมายของค่าที่ใช้ในการวิจัย

- คุณภาพของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะที่ดีของโรงเรียนประกอบด้วยรายการประเมิน
- 5 ประการ คือ
1. การศึกษา (Education)
 2. อาคารสถานที่และอุปกรณ์ (School Building and Ground and Equipment)
 3. การจัดกิจกรรมของนักเรียน (Pupil Activity)

- 4.สวัสดิการและบริการของโรงเรียน (School Welfare and Service)
5. การบริหาร (Administration)

การศึกษา (Education) หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน เพื่อให้สนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา ในการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน แบ่งความรับผิดชอบ ออกเป็นหมวดวิชาดังนี้คือ

1. หมวดคณิตศาสตร์
2. หมวดวิทยาศาสตร์
3. หมวดสังคมศึกษา
4. หมวดพลานามัย
5. หมวดภาษาไทย
6. หมวดภาษาต่างประเทศ
7. หมวดวิชาสามัญ
8. หมวดวิชาเลขานุการ
9. หมวดวิชาการศึกษา

ในด้านโปรแกรมการศึกษานี้ จะวัดในด้านเอกสารประกอบการสอน การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดห้องวิชาการเพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ตรงให้นักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติม การให้การบ้าน การจัดชุมนุมวิชาการ การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหาและการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการประเมินการสอน

อาคารสถานที่ (School Building and Ground) ประกอบด้วย ที่ตั้งและบริเวณโรงเรียนอาคารเรียนและห้องเรียน อาคารประกอบซึ่งใช้เป็นอาคาร สถานที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

อาคารประกอบ หมายถึง โรงอาหาร ห้องสมุด ห้องแนะแนว ห้องประชุม ห้องส้วม ห้องพยาบาล ห้องธุรการ ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการวิชาการ ห้องคนงาน ภารโรง

อุปกรณ์ (Equipment) หมายถึง อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน อุปกรณ์ในห้องเรียน อุปกรณ์ประจำโรงเรียน อุปกรณ์วิชาชีพ อุปกรณ์การสอนแบบต่าง ๆ ทุกชนิด อาจจะเป็นเครื่องมือวัสดุหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

โปรแกรมการจัดกิจกรรมนักเรียน (Pupil Activity Program) หมายถึง กิจกรรมในโรงเรียนที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การจัดให้มีสภา ชุมนุมวิชาการ การจัดนิทรรศการ การกีฬา เป็นต้น

สวัสดิการและบริการของโรงเรียน (School Welfare and Service) ได้แก่ บริการห้องสมุด บริการแนะแนว บริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน บริการใส่ทัศนูปกรณ์ และสวัสดิการต่าง ๆ

สวัสดิการ หมายถึง ความสะดวกและบริการที่จำเป็น ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียน ได้แก่ การรักษาพยาบาล การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน หรือ ขาดทุนทรัพย์เพื่อการศึกษา เงินโบนัส เงินสงเคราะห์เมื่อพ้นจากหน้าที่

บริการใส่ทัศนูปกรณ์ หมายถึง การจัดอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ สไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียน รวมถึงการจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์และรักษาปรับปรุง อุปกรณ์ให้มีคุณภาพที่ดี

บริการห้องสมุด หมายถึง การอำนวยความสะดวกในการใช้ห้องสมุดเพื่อให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน รวมถึง การจัดบรรยากาศ หรือจัดสภาพครุภัณฑ์และอุปกรณ์ภายในห้องสมุด ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

บริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน หมายถึง การอำนวยความสะดวกและการดูแลรักษาพยาบาลนักเรียน ของเจ้าหน้าที่หรือครูผู้ดูแล และการจัดห้องพยาบาลให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ และจัดได้เป็นสัดส่วน

บริการแนะแนว หมายถึง การอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ คือ

1. บริการให้คำปรึกษาหารือ เพื่อช่วยนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. บริการแนะแนวทางการเรียน
3. บริการแนะแนวทางอาชีพและการจัดหางาน
4. บริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนปัจจุบัน
5. บริการติดตามผลนักเรียนที่จบไปแล้ว

การบริหาร (Administration) หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การบริหารงานด้านธุรการทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ การติดต่อกับงานเกี่ยวกับธุรการโรงเรียน

2. การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชา ได้แก่ การเรียนการสอน การวัดผลการสอน กิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ การจัดตารางสอน การนิเทศงานเกี่ยวกับการสอนในโรงเรียน การจัดสัมมนาครูเพื่อประเมินผลด้านวิชาการ การทำแผนปฏิบัติงานแต่ละภาคเรียนและตลอดปีการศึกษา

3. การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ ครู และนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดครูเข้าสอนในแต่ละวิชา การส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การประชุมปรึกษางานระหว่างคณะครู การสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ การดูแลนักเรียนให้ได้รับความปลอดภัย การสำรวจจำนวนนักเรียนในการเรียนการสอน

4. การบริหารงานเกี่ยวกับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานในด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อโรงเรียนจะได้ทราบถึงความต้องการของสังคม